

DESPRE FRICĂ, MOARTE, PATOLOGII ȘI UN SEQUEL NARATIV

La mai mult de un deceniu după apariția *Luminiței, mon amour*, care a reprezentat, în 2006, pentru colecția „Ego. Proză” un boom editorial, ovațiile și popularitatea de care s-a bucurat romanul rămânând, poate, totuși mai mult tributare ecranizării lui Călin Peter Netzer, decât scriiturii abile care l-ar fi putut recomanda pe Cezar Paul-Bădescu* un prozator de liga I, apariția romanului *Frica de umbra mea* este cu atât mai fortuită. Nu doar din cauza hiatusului temporal, cât mai ales prin adoptarea unor mize de roman à la Ilf și Petrov sau Hašek, după cum scrie și Mircea Cărtărescu pe coperta a patra a volumului, aflate la antipod de *love story*-uri ratate, de maturizări bizare și dramele existențiale din perimetrul domestic derulate într-un *stimmung* mizerabilist din *Tinerețile lui Daniel Abagiu* sau *Luminița...*

strumentarul unei proze fără mari ambiții de construcție narativă prea complexă, constituie poate adevărata provocare care-l obligă pe Cezar Paul Bădescu să-și consacre acum *skillul* de prozator.

Indubitabil, Cezar Paul-Bădescu reușește să livreze un text căruia nu-i lipsește dinamica. Inserarea continuă de situații stranii în jurul unui protagonist submisiv și încărcat de temeri, interșanjabil cu profilul lui Daniel Abagiu, suscită narațiunea. Astfel că, departe de a fi monocord, romanul lui Bădescu fascinează până la un punct prin felul în care protagonistul Cezar își dezvăluie complexele și intensitatea temerilor. Lectura obligă cititorul să asiste la un experiment narativ despre asumarea propriilor frici, care vine prin însușirea experiențelor dramatice, despre care se vorbește pe un ton minor, astfel că Cezar Paul-Bădescu

Cotele Apelor - Insula VII

Cu toate acestea, *Frica de umbra mea* se situează încă în sîajul aceleiași scriituri laxe, a limbajului ingenuu care derapează în schematism, reiterând aceeași interfață minimalistă tipică romanului douămiist. Transpozarea unei tematici relativ tari (cu riscul frizării patetismului) precum moartea, bolile fatale, visceralitatea, istoriile personale spasmodice și tragice până la extrem, cu veleitatea percutanței pe fundalul unei structuri narrative operate cu in-

trece în revistă pe rând necrologul bunicilor, al verișoarei sau a lui Cristian Popescu. A vorbi, însă, despre moarte, frica de moarte & alte temeri constituie în sine un angajament relativ indomptabil, în fața căruia un roman de nici 200 de pagini poate să cedeze ușor.

Centrul de greutate al narațiunii rezidă în introspecții, în radiografierea propriilor puseuri de frică și a modului în care Cezar, adolescent și mai apoi adult, asistă la expe-

riențele tragice ale familiei și nu numai, nuanțate fie pe fondul unei tonalități viscerale („Ce să-i zici? Că nici nu te gândești să atingi cheștiile alea, că ți-e groază să pui mâna pe așa ceva? Că, deși știi că metastaza osoasă nu e contagioasă, te temi să te apropii de așa o grozăvie, să nu se ia cumva și la tine? Nu, nu poți să refuzi, așa că te apropii să atingi umflătura de piept cu degetul arătător, puțin, de parcă ți-ar fi frică să nu se spargă. Simți căldura cărnii și-ți retragi degetul rapid, de parcă te-ai fi fript”), fie într-o tonalitate plină de compătimire („Pe scurt, după ce a rămas singură cu ele, bunica a devenit un soi de călugăriță, care și-a dedicat întreaga energie cultului creșterii lor. A muncit pe brânci toată viața, a mers regulat la biserică și nu a pus gura pe alcool, cafea sau țigări. Pentru toate acestea, destinul a răsplătit-o pe la șaptezeci și ceva de ani cu o superbă tumoare pe creier”). Așa cum deja Cezar Paul-Bădescu și-a consacrat stilul sub tutela intimismului autobiografic, identitatea protagoniștilor corespunde în totalitate cu cea auctorială. Ranforsarea derapajului în biografism, în această ordine de idei, depășește limitele experiențelor domestice. E incontestabilă, astfel, pentru cineva afirmat în lumea literelor, evocarea unei importante figuri livrești – relatările despre afecțiunile psihice ale prietenului Cristian Popescu sunt de nelipsit din butaforia unui discurs despre sfârșituri teribile, destine mizere și patologii abominabile.

Dacă, în aproape peste 100 de pagini, romanul însușmează mici narațiuni focusate pe morți tragice, traume familiale (bunici răpuși de boli acerbe ori dispăruți în malaxorul războiului) sau ale apropiaților, pe care Cezar le excavează în diferite moduri, mai departe anduranța textului la zona tare pe care autorul a ales să o exploreze se delabrează treptat. Romanul își trădează mizele anunțate cu ecou încă din titlu, discursul fiind acaparat de relatări care derapează pe alocuri în secvențe de un patetism feroce și scrise într-un registru pe măsură: morțile acerbe ale bunicilor și asistența lui Cezar la aceste drame sunt succedate de moartea pe cât de stupidă, pe atât de tragică a verișoarei: „Aici, ochiul de vultur al Dorei, de gospodină obsedată de curățenie, a zărit imediat o pastilă pe covor (...) a smucit sertarul de jos, din bibliotecă, unde rămăseseră niște medicamente de la bunicul. Flacoanele erau goale. Acum, Doru și Dora au pe peretele din sufragerie o fotografie înrămată cu fiica lor în brațele bunicului. Pe bibliotecă a stat mulți ani un balon roșu, rămas acolo de la ziua fetei. În praful strâns acolo, s-a dezumflat încet-încet, până a ajuns ca un măr scofărcit”. Mai departe, se resimte o oarecare fracturare și discontinuitate a motorului narativ, iar romanul se desfășoară pe linia unor intruziuni care fie irizează prin același patetism (o știre la PRO TV despre moartea unui copil bolnav de cancer în brațele lui Moș Crăciun, tocmai când părinții voiau să-i facă acestuia o ultimă surpriză), fie reiterează povestea și personajele din *Luminița, mon amour*: „Dumnezeu nu-mi băgase însă nimic pe gât, ci eu singur îmi alesesem,

în deplină cunoștință de cauză. Pe scurt, alesesem să trăiesc alături de o femeie bolnavă psihic, de care mă apropiasem de la bun început cu aplombul cavalerului care salvează domnița aflată la ananghie”. Ultima parte a romanului amalgamează o multitudine de voci care stau sub zodia scriiturii lui Cezar Paul Bădescu. Devin, astfel, ușor recunosibile același Cezar sau Daniel, omul de presă care se pune în slujba sacrificiului, (co)dependența unor relații sortite fiascoului, partenerere erotice marcate de propensiuni patologice. Pe aceeași linie, romanul încapsulează scene care surprind cu multă naturalețe întâlniri intempestive, incizarea unei iubiri infantile: „Și, pentru câteva momente, n-a mai știut ce să zică niciunul dintre noi. Ne uitam unul la altul și zâbeam tâmp (...). Cu ce să începi, ce să alegi din grămada de lucruri pe care ai avea să i le povestești?” sau alte narațiuni stranii (întâlnirea cu un soldat american bizar într-un local la fel obscur, un blues bar dintr-un orașel bavarez), care, deși nu afectează ritmul lecturii, sunt complet imiscibile în construcția romanului, fără a fi de vreun ajutor la progresia discursivă. În cele din urmă, pentru a marca un final ciclic și din care să irizeze vocea compătimitoare și blândă a lui Cezar Paul-Bădescu, era de așteptat apelul la semnificațiile profunde ale paternității, ale relației tată-copil și dimensiunea lor indispensabilă: „O fiică este pentru tatăl său o călăuză prin mirabila lume a sensibilității. Căci pe lângă dragoste, acesta este extraordinarul lucru pe care ți-l poate oferi un copil: dacă ești puțin atent, te ajută de minune să cunoști, să înțelegi, să te cunoști, să înțelegi, să te cunoști, să te-nțelegi”.

În sfârșit, departe de a pune la îndoială abilitatea de prozator a lui Cezar Paul-Bădescu, o singură problemă la vedere rămâne felul în care mănuieste pe alocuri tematicile tari, care derapează vizibil în patetism. Bădescu rămâne un prozator valid prin *Frica de umbra mea*, dar trebuie admis faptul că nu a fost înregistrată o evoluție însemnată de la *Luminița...* Diferența dintre cele două titluri rezidă în faptul că, dacă pentru 2006, un roman precum *Luminița...* a fost într-adevăr o *tap into the cultural milieu*, cât de valabil este acest scris probat și în *Frica de umbra mea*, în 2019, rămâne deocamdată pasibil discuțiilor. Per ansamblu, pe linia unei recrudescențe a stilului mizerabilist și minimalist tipic prozei de la începutul anilor 2000, *Frica...* e, fără îndoială, un roman bun, dar nu depășește forța narativă din *Luminița mon amour*, iar poate tocmai pentru ca numele lui Bădescu să nu rămână legat de un *one hit wonder*, pe care *Luminița...* îl poate constitui neîndoielnic, Cezar Paul-Bădescu rămâne un prozator abil, dar care mai are de demonstrat, iar poate următoarele proze vor reuși cu mai mult ecou să-i confirme și să-i consacre scrisul.

*Cezar Paul-Bădescu, *Frica de umbra mea*, Editura Polirom, Iași, 2019.